

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

21. Excitantur quatuor difficultates; quid qualitate[m] illam produxerit in
Adamo; quid illo in semine; quid semen in carne prolis, quid caro in
spiritus eius: & soluitur prima.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT XXI.

Excitantur quatuor difficultates, quid qualitatem illam produxerit in Adamo; quid illa in semine; quid semen in carne prolis, quid caro in spiritu ejus: & solvitur prima.

SED adversus hanc sententiam, si forte est Augustini, de libidine, tanquam distincta ab appetitu sensitivo qualitate, quæ peccatum propagaverit; sive habitualement, sive actualem, sive, ut ita dicam, potentialem intelligamus, quæ in feminibus vitiat lateat, montes difficultatum insuperabiles sibi Scholastici videntur opponere. Nam inter illos qui am olim simile quid in multis dissimile de Augustini mente suspicati sunt; quam quia non satis accuratè ex diligente librorum ejus diversorumque locorum collatione perspicam habuerunt, hinc eis aqua hæsit, & ipse à pœnæ mole difficultatis oppressi sunt. Sed etiam novos montes illos. Deo viam aperiente & vires dante, fortasse superabimus.

Prima igitur & præcipua difficultas iudicio adversantium est, quia non facile apparet quid illam qualitatem in Adamo, atque in ejus semine produxerit: multoque minus, quid aliam propaget qualitatem in appetitum prolis; quæ similis denique, quæ peccati rationem habeat, in anima producat. Accidens enim corporeum in spiritum operari nequit. Quatuor isto uno argumento tanguntur difficultates, productio concupiscentiæ tanquam qualitatis in Adamo; productio similis qualitatis in semine; propagatio ejus in appetitum prolis; operatio in animam tanquam spiritum, ut peccati ratio constare possit. Sub ultima Gregorius succubuisse videtur, dum dicit, hoc solum accidens corporeum in rerum natura esse, quod spiritualement producat. Ad singula eodem ordine ex Augustino respondebimus.

Ad primam igitur difficultatem dicimus, eam in aliorum sententia, qui nescio quas morbidas ex Augustino qualitates se hausisse putant, aliquid forsitan habere ponderis, in ista quam proposuimus, nihil. Hæc enim qualitas siquid appetitui superadditum fuerit, ex Augustini mente fortassis esset, juxta diversas illas sententias, quas capite decimo-octavo recensuimus; vel instar ægritudinis non corporalis, sed animi atque appetituum ejus, quam tanquam habitum corruptum sanctus Thomas per actum primi parentis in eo ortam esse sentit, sive modum quandam appetitibus inordinatis superadderet, sive aliud quippiam: vel instar ægritudinis seu corruptionis ipsius temperamentis, quod pec-

cato illo magno primi parentis vitiatum, & effrene factum est: vel occulta qualitas ipsius appetitus, cujusmodi multas Medici in corporibus constituunt: vel instar malæ, sed altissimè impressæ consuetudinis seu inclinationis, quæ in ista mortali vita nullis conatibus penitus amoveri ac tolli potest. Quod in posteris Adæ nemini non contentioso mirum videri debet. Quid enim alicui mirum fuerit, si quemadmodum ingenitæ à parentibus ægritudines corporum longè curatu difficiliore sunt, quam ex accidente contractæ, imo plerumque incurabiles, ita etiam innata insperaque intimis visceribus concupiscentia pertinacissimè medullis hæreat? Nonne idem omnino in illis pravæ inclinationibus usu venit, quas quædam proles, non vi istius ingenitæ libidinis, sed ex privata parentum suorum perversitate vel ardenti cupiditate traxerunt? Quo verò pacto in Adamo producta fuerit; quarat ille, qui nunquam in philosophorum Scholis audiit uno actu produci habitum. Instar consuetudinis enim seu habitus acquisiti, etsi non sit habitus, qualitas illa quæ nobis à natura inditur, in Adamo exorta est. Vnde Augustinus, ut supra vidimus, eam consuetudine minorem, majoremve fieri, robustissimam, invictamque proficetur.

Hoc tamen meritò in illa sententia (si forte Augustini est) queri potest, quo pacto una qualitas tam diversa desideria suscitet, ut ad omnia cujuscunque generis creata bona appetenda propellat? Respondeo, quæstionem istam in primis duabus sententijs capite decimo-octavo tactis non habere difficultatem: sed in tertia & quarta, quæ vel occultam qualitatem, vel instar malæ consuetudinis esse statuit, meritò movet, secundum quas dici possent, si quis eas tueri vellet, quo concupiscentiæ objectum est generalius, eo diffusiores sunt & motus ejus. Hæc autem concupiscentia est qualitas appetituum, cui inhæret, sua adequans latitudine. Nam sicut appetitus ille sensitivus pro objecto habet, quodlibet bonum sensibus humanis congruens, ita & concupiscentia qua imbuitur, Nec enim est difficilius generalitatem in habitibus quam in potentijs intelligere, cum nullus omnino habitus objectum individuum & singulare respicere videatur. Cum ergo voluntas Adami effrenato robustissimoque impetu amaverit se, & privatum bonum suum, relicto

relicto Deo; similis impetus in appetitum sensitivum, velut vestigium voluntatis impressus est. Voluntas enim nihil omnino creatum etiam amore non sensitivo diligit, quin imaginatio aliquid sibi fingat simile, in quo appetitus ludat, suisque motibus quodammodo voluntatem adjuvans feratur, ut totus homo toto assequendi conatu illud appetat. Quod quidem avaritiæ, superbiæ, invidiæ, similesque spiritus vitiosi motus luculentè probant. Nec enim minori, imo sæpè majori appetitus sensitivi passione, & sensibili sanguinis spirituumque perturbatione excellentiæ & opes appetuntur & invidentur, quàm ea, quibus corporei sensus delectantur. Ex quo fit etiam, ut effrenes illi impetus arrogantia, superbiæ, invidiæ, avaritiæ, & cæterorum vitiorum, quæ vel maximè in spiritu sedem collocant, in filios ex parentibus haud secus ac luxuriæ, gulaque propagantur. Iam verò amor ille sui qui non est aliud quàm generalis amor mundi in Augustino celebris, velut omnium regina vitiorum, simul in appetitum impressus, ad omnia vitiorum objecta sibi appetenda quaquaversum patet, & in eorum affectus pro occasionum diversitate prorumpit. Omnia quippe, instar intentionis generalis, & terrenæ cuiusdam charitatis, in se complectitur. Vt enim caelestis illa charitas omnium omnino virtutum actus una non solum imperat, sed etiam juxta quorundam doctrinam elicit, vel certè secum connexas trahit; ita ille perversus amor sui respectu vitiorum. Hinc est etiam, quòd naturali consequentiâ qui se perversè amat, quorumcumque affectuum vultum induit, gaudet, cupit, metuit, dolet, irascitur, sperat, desperat: nec opus est ad illorum affectuum promptitudinem, ut distinctis habitibus impellatur. Nec verò affectibus tantum, sed & peccatis pro re nata diversis perturbatur ille, in quo perversus amor sui principatum tenet etiam si nulla peculiari propensione impellatur. Quidquid enim ille velut sibi commodum desiderarit, hoc statim appetitus inhiantè cupiditate prosequetur. Si hoc de voluntate sui amore corrupta certum est, idem cum proportione de appetitu similis amoris vestigium retinente eo justius censeri debet, quòd ille ex natura sua nihil nisi quod privatim appetitui suave commodumque blanditur, appetere soleat.

Sed cur, inquires, in Adamo potius, quàm in nobis non dissimili ratione peccantibus vis hujusmodi qualitatis exoritur? Audi Augustinum: *Hoc autem tunc manus atque alius diabolus (vulnus) infixit, quam sunt ista hominibus nota peccata. Vnde illo magno primi hominis peccato natura ibi nostra in deterius commutata, non solum facta est peccatrix, verum etiam genuit peccatores.* Et paucis interpositis: *Hoc autem peccatum, quod ipsum hominem in paradiso in petus mutavit, quia multo est grandius, quàm iudicare nos possimus, ab omni nascente trahitur.* Audi iterum

Lib. 2. de
sup. c. 34.

A non paulò illustrius hoc explicantem, postquam consuetudinem dixisset instar ponderis ad peccandum premere: *Cur ergo non creditis, tantum saltem valuisse illud primi hominis mellebit, ut eo vitaretur humana natura, imò inversa natura (simile scilicet pondus inclinationis adipiscendo) quantum valet nunc in homine uno secunda natura? Sic enim à doctis appellari consuetudinem vos commemorandos putasti.* Audi denique tertio hujusce diversitatis rationem: *Si quem verò movet, cur alijs peccatus sic natura non mutetur humana, quemadmodum illa duorum primorum hominum pravavariatione mutata est, ut tantum corruptio &c. ac tot & tantis tamque inter se contrarijs perturbaretur & fluctuaret affectibus &c. Si quis hoc movetur, ut dixi, non ideo debet existimare leve ac parvum fuisse illud commissum, quia in esca factum est. Quam doctrinam & alijs in locis tangit sapiens, quorum nos quoque superius nonnulla produximus. Causa igitur vera tantæ mutationis fuit, peccati illius primi magnitudo. Cùm enim summa esset permanendi in iustitia & sanctitate facilitas, summa quoque libertas ejus nulla affectuum varietate in diversa traheretur, rupto vinculo quo colligabatur Deo, toto impetu collecto voluntatis, Deo ipsum non amplius retinente, sed in vindictam deserente, deorsum in sui ipsius, rerumque creaturarum amorem præcipitatus est. Et ex illo dilectionis impetu ponus concupiscentiæ velut vestigium præcedentis voluntatis in appetitum sensitivum, quem secum rapiebat, impressum est: quo jam liberet ac delectaret creaturis concupitis frui, quas ante sine ullo libidinis motu, solâ summaque arbitrij libertate concupierat. Hinc Augustinus de prima pravavariatione loquens: *Nec fieri potest, ut voluntas propria non grandi ruina pondere super hominem cadat, si eam voluntati superioris extollendo præponat.**

Itaque magnitudo illius ictus primi ex illa summa animi libertate proficiscens, causa tantæ mutationis fuit. Quo enim altius securis elevatur, eo profundior plagam facit, atque ita indelebilem illam vibicem concupiscentiæ impressit, quæ in posteros propter adhesionis pertinaciam cum natura transfertur.

Hæc etiam vera radix esse videtur, cur solum istud primum peccatum non cætera in posteros transfundantur. Non enim ita naturam, ut istud primum, radicibus mutant: sed illa prima indelebili corruptione supposita, accidentalem quandam & exigui momenti mutationem afferre solent, quæ sicut actibus iteratis accidit, ita dissimilium actuum iteratione facilè removetur. Adhesionis autem pertinacia & profunditas vera propagationum & stabilis causa est. Hinc fit enim, ut color Æthiopum quamvis accidente contractus, quia naturæ hominum illorum profundissime impressus est, una eua natura in proles

proles transeat, quamvis eas extra Æthiopiam A generent: ceteræ vero qualitates ex accidente natae, & separatu faciles, nullo modo. Illæ namque propter adhesionis firmitatem quasi in naturam versæ sunt: hæ personam, eamque leviter tantum afficiunt. Magnitudo ergo peccati causa tanti vulneris fuit: & profunditas vulneris in naturam versi causa traductionis ejus. Ex quo fit, ut si Adam concupiscentiam illam per gratiam bene vivendo in hac vita tollere potuisset, nullum quoque peccatum propagasset in posteros: sicut nec ille propagaret in filios, cui perinuitatum miraculum Deo operante tolleretur.

CAPVT XXII.

Secunda ac tertia difficultas solvitur.

I AM verò quod ad secundum attinet, A quo pacto qualitas ista semen afficiat, Medici disputent: satis nobis est, experientijs quotidianis esse certissimum, ita fieri. Non enim corporis a gritudines tantum, sed & acquisitas pravitates animi, seu propensiones ad malum, quas parentes sibi malè vivendo pepererant; & quod mirabilius est, stultitiam patris, quæ sæpè nulla corporei temperamenti, sed sola specierum turbatione nascitur, ipsosque transitorios æstus appetendi, terroresque fugiendi, quibus vel concumbentes vel prægnantes afficiuntur, similes affectiones & fatuitates, & perverlas, robustissimasque inclinationes in proles propagare cernimus. Qui istud fiat, quod fieri notum est, si nobis explicuerint, qui hac de causa istam Augustini doctrinam molestè fuerunt; dicam & ipsis ego facilius secundum unam ex istis quatuor supradictis sententijs, B vel fortè secundum omnes, qui factum tenent, ut magna illa & medullis insita naturæ mutatio, quam sibi parentes primi tanta peccati sui gravitate pepererunt, etjam carnale semen infecerit, ut afficiendo non migrando similis in posteris qualitas nasceretur. Et per hoc cessat etiam difficultas tertia: semen enim occultissimam contrahit ex vitio corpori vel appetitui inhaerente vim, qua similis ei qualitas, à qua in semine producta fuit, procreetur in sobole. Sic enim color, & habitudo Æthiopum semen arcano modo afficit, ut in prole similem colorem, crispitudinem, totamque habitudinem, imò & inclinationes animorum sapissimè proferat. Vnde quia una in omnibus istis difficultas est, una quoque omnium est solutio; quas ad ultimas fibras indagare & explanare non est nostri instituti. Hoc tamen addimus, ne quis spirituales nescio quas qualitates in prolem trajeci suspicetur, in Augustini principijs esse certum, quod ista qualitas, quæ in prolem propagatur, carnem afficiat,

Quod quia fieri nullo pacto potest, ceteræ verò peccatorum consuetudines ab illa primitiva, & radicali, & per modum substratæ naturæ se habente concupiscentiâ facillè separantur; hinc primum peccatum cum ipsa natura per eam pertinacissimè vitiatâ quasi proprietate ejus transfunditur; cetera tanquam personæ, non totius naturæ accidentiâ, nequaquam. Illa enim concupiscentia totam speciem; hæc individuum mutant; specifiæ verò, non individuæ conditiones transfundi solent. Cujusmodi hujusce rei causam etjam sanctus Thomas in Summa, & alibi tetigit.

hoc est, non spiritum aut voluntatis apicem; sed aliquid animæ, quod carni mixtum est ipsaque inferius voluntate, possideat. Cujus doctrinæ non semel iple, diversisque in locis testis est. Nam libro primo de nuptijs, cum illum tractaret Apostoli locum: *Video animam Rom. 7. legem in membris meis*, hoc est, concupiscentiam, *captivantem me sub lege peccati*, duosque sensus istius captivationis attulisset, priores quasi corrigens, atque addens tertium: *Aut potius, Lib. 1. de inquit, quod non habet controversiam (captivatem me) secundum carnem; quam nisi teneret carnalis concupiscentia, quam legem peccati vocat, non atque in ea ullum illicitum desiderium, cui mens obedire non debeat, commoveret. Quam sententiam suam ex ipso Apostolo Paulo probat: Cùm enim dixisset, inquit Augustinus, Scio enim quia non habitat in me; id ipsum exponens, adjunxit & ait, hoc est, in carne mea bonum. Hac ergo captivatur sub lege peccati, in qua non habitat bonum, hoc est caro. Et exponens quid sit illa caro, quæ sub concupiscentia captiva possidetur, adjunxit: *Carnem autem nunc appellavit, ubi est vortidus quidam carnis affectus, non ipsam corporis conformationem, cuius membra non adhibenda sunt arma peccato, id est, eidem ipsi concupiscentiæ, quæ hoc carnale nostrum captivum tenet. Et paulò post: Sub ista lege peccati, hoc est, sub concupiscentia sua, nisi aliquantum teneretur caro nostra captiva, quomodo esset verum, quod ait idem Apostolus, Adopriorem expectantes redemptionem corporis nostri. In tantum igitur adhuc expectatur redemptio corporis nostri, in quantum adhuc ex aliqua parte captivum est sub lege peccati. Hoc ipsū iterū per alia Pauli verba significatū putat, quibus dicit: *Quis me liberabit de corpore mortis huius? Vbi quid intellectus sumus, inquit, nisi corpus quod corrumpitur aggravat animam? Ad corpus ergo mortis huius intelligitur pertinere, ut alia lex in membris repugnet legi mentis. Eandem sententiam suam in eodem loco aliquoties repetit, & repetendo commendat. Ex quibus peripicuum est, non solū August. sed & Apосто-***